

MALİ HUKUK BİLGİSİ

Bildirme Ödevi: Mükellefler; işe başlama ve işi bırakmayı, iş, işletme ve adres değişikliklerini, inşa edilen binaları, bina ve arazilerde meydana gelen değişiklikleri vergi idaresine bildirmek mecburiyetindedir.

İşe Başlamayı Bildirme: Kanun işe başlama bildirimini işe başlamadan itibaren 10 gün içinde yapılacağını hükme bağladığından, işe başlamanın hangi tarihte gerçekleştiğini tespit etmek önem kazanmaktadır.

Değişikliklerin Bildirilmesi: Kanunda adres, iş ve işletme ile ilgili bazı değişikliklerin bildirilmesi yükümlülüğü getirilmiştir. Değişiklikler, değişikliğin vukuundan itibaren bir ay içerisinde ve mükellef tarafından bildirilir.

İşi Bırakmanın Bildirilmesi: Mükelleflerin işi bırakmayı bildirmeleri zorunludur. İş bırakma bildirimini, işin bırakılmasından itibaren bir ay içerisinde ve mükellefin kendisi tarafından yapılır. Mükellefin mirası reddetmemiş mirasçılarının herhangi biri tarafından mükellefin ölümünün bir ay içerisinde ilgili vergi dairesine bildirilmesi gerekmektedir. Tasfiye ve iflas hâllerinde, mükellefiyet vergi ile ilgili muamelelerin tamamen sona ermesine kadar devam eder

Müstahsil makbuzu Gerçek usule tabi olmayan çiftçilerden satın alınan mahsuller için düzenlenen ve fatura yerine geçen bir belgedir.

Serbest meslek makbuzu: Kazançlarını kanunen serbest meslek yaparak elde eden mükellefler, bunlara serbest meslek erbabı denir, bunlar mesleki faaliyetlerine ilişkin her türlü tahsilatı için iki nüsha serbest meslek makbuzu tanzim etmek ve bir nüshasını müşteriye vermek, müşteri de bu makbuzu istemek ve almak mecburiyetindedir.

Verginin tarhi, vergi alacağının kanunlarında gösterilen matrah ve nispetler üzerinden vergi dairesi tarafından hesaplanarak bu alacağı miktar itibarıyla tespit eden idari muameledir. “vergi alacağı vergi kanunlarının vergiyi bağladıkları olayın vukuu veya hukuki durumun tekemmülü ile doğar.”

Tarh işlemi tek bir yükümlü hakkında tesis edilen bir işlem olduğundan subjektif (bireysel) karakterdedir. • Verginin tarhi, çoğunlukla bireylere belli yükümlülükler getirdiğinden, yükümlendirici idari işlemler kategorisine girer. • Tarh işlemi yapıcı (inşai) işlem niteliğinde değildir. • Tarh işlemi taşıdığı kesin ve yürütülmesi zorunlu işlem niteliğiyle bir asli işlem görünümündedir. • Tarh işlemi belirtici (tespit edici) işlem niteliğindedir.

Tarh Usulleri: Tarh işlemlerini beş kategoride toplayabiliriz: *Beyana dayanan tarh, ikmalen vergi tarhi, resen vergi tarhi, idarece vergi tarhi ve düzeltme yoluyla tarhiyattan* söz edilebilir.

Beyannameye dayanan tarh: Vergi kanunlarına göre beyan üzerinden alınan vergiler “Tahakkuk fişi” ile tarh ve tahakkuk ettirilir.

İkmalen vergi tarhi: İkmalen vergi tarhi, her ne şekilde olursa olsun bir vergi tarh edildikten sonra bu vergiye müteallik olarak meydana çıkan ve defter, kayıt ve belgelere veya kanuni ölçülere dayanılarak miktarı tespit olunan bir matrah veya matrah farkı üzerinden alınacak verginin tarh edilmesidir.

Resen vergi tarhi: Resen vergi tarhi, vergi matrahının tamamen veya kısmen defter, kayıt ve belgelere veya kanuni ölçülere dayanılarak tespitine imkân bulunmayan hâllerde takdir komisyonları tarafından takdir edilen veya vergi incelemesi yapmaya yetkili olanlarca düzenlenmiş vergi inceleme raporlarında belirtilen matrah veya matrah kısmı üzerinden vergi tarh olunmasıdır.

Tahsil zaman aşımı Amme alacağı, vadesinin rastladığı takvim yılını takip eden takvim yılı başından itibaren 5 yıl içinde tahsil edilmezse zaman aşımına uğrar. Kesilmenin rastladığı takvim yılını takip eden takvim yılı başından itibaren zaman aşımı yeniden işlemeye başlar. Zaman aşımının bir bozma kararıyla kesilmesi hâlinde zaman aşımı başlangıcı yeni vade gününün rastladığı, amme alacağının teminata bağlanması veya icranın kaza mercilerince durdurulması hâllerinde zaman aşımı başlangıcı teminatın kalktığı ve durma süresinin sona erdiği tarihin rastladığı, takvim yılını takip eden takvim yılının ilk günüdür. Borçlunun yabancı memlekette bulunması, hileli iflas etmesi, terekesinin tasfiyesi dolayısıyla hakkında takibat yapılmasına imkân yoksa bu hâllerin devamı müddetince zaman aşımı işlemez. Bu durumlarda tahsil zaman aşımı durur

Hata ve Düzeltme: Vergi hatası, vergiye müteallik hesaplarda veya vergilendirmede yapılan hatalar yüzünden haksız yere fazla veya eksik vergi istenmesi veya alınmasıdır. **Düzeltme yolu,** vergilendirme işlemlerinde ortaya çıkan bir kısım yanlışlıkların, belli sakatlıkların ortadan kaldırılması için yasaca kabul edilmiş özel bir

Sınav öncesinde son tekrar için hazırladığımız bu Gümüş Not;

Altın Notlar ve Altın Sorular'dan hazırlık yapan öğrencilerimizin anlayacağı şekilde kısaltılarak hazırlanmıştır.

www.akademiaof.com

yoldur.

Hesap hataları: Matrah hataları: Vergi miktarında hataları, Verginin mükerrer olması: Vergilendirme hataları: Mükellefin Şahsında Hata: **Mükellefiyette Hata**: Mevzuda Hata Vergilendirme veya Muafiyet Döneminde Hata

İdarece tereddüt edilmeyen açık ve mutlak vergi hataları resen düzeltilir

Gelirin unsurları Gelirin unsurları gelir gibi bileşik bir kavramı oluşturan çerçevenin şeylerini ifade etmektedir. Bu unsurlar; • Ticari kazançlar • Zirai kazançlar • Ücretler • Serbest meslek kazançları • Gayrimenkul sermaye iratları • Menkul sermaye iratları • Diğer kazanç ve iratla

Muaflik ve İstisnalar: Bazı mükellefler vergiyi doğuran olayla bağlantı içine girseler bile kendileri ekonomik, sosyal, siyasal ve teknik nedenlerden dolayı geçici veya sürekli, şarta bağlı veya değil vergi dışına çıkartılırlar. Mükellefler için getirilen bu ayrıcalığa **muafiyet** denir. Gelirin vergi anlamının kısaltılması” da diyebileceğimiz uygulamalardan bazıları şöyle sıralanabilir: • Esnaf muafılığı • Serbest meslek kazançlarında istisna • Ücretlerde istisna • Vatan hizmetleri yardımlarında istisna • Sakatlık indirimi

Arızı kazançlar: Vergiyi doğuran olayın tahsil esasına bağlandığı bu kazanç ve iratlardan arızı kazançlar, geçici olarak ve bir organizasyona bağlı olmaksızın elde edilmiş kazançları ifade etmektedir.

Gelir Vergisinin Beyanı Gelirin beyanı, mükellefin kendi mali gücünü bizzat kendisinin bildirmesidir. Türk Vergi Sistemi'nde kullanılan temel beyanname türleri şunlardır: • Yıllık Beyanname • Muhtasar Beyanname • Münferit Beyanname • Geçici Beyanname • Özel Beyanname • Elektronik Beyanname

Verginin Konusunu Teşkil Eden İşlemler: Verginin konusu, verginin ne üzerinden alındığını ifade eder. Vergi gelir, harcama ve servetler üzerinden alınır. Verginin konusunu maddi ve maddi olmayan unsurlar ve işlemler meydana getirir. *Katma değer vergisinde verginin konusu*; harcamalar, yani harcamaya konu olan işlemlerdir. Buna göre bir işlemin katma değer vergisine tabi olması için; • İşlemlerin Türkiye'de yapılmış olması, • İşlemlerin Kanunun 1. maddesinde sayılan mal teslimi ve hizmet ifası niteliğinde olması gerekir.

Türkiye'de yapılan aşağıdaki işlemler katma değer vergisine tabidir: Katma değer vergisinde vergiyi doğuran olay işlemin niteliğine göre değişik biçimlerde görülmektedir. • Ticari, sınai, zirai faaliyet ve serbest meslek faaliyeti çerçevesinde yapılan teslim ve hizmetler katma değer vergisine tabidir. • Her türlü mal ve hizmet it-halatı katma değer vergisine tabidir. • Diğer faaliyetlerden doğan teslim ve hizmetler

İstisna Çeşitleri: Katma Değer Vergisi Kanunu'nda birtakım mal ve hizmet teslimleri çeşitli sebeplerle istisnaya tabi tutulmuşlardır. Bunlar; • İhracat İstisnası, • Araçlar, Kıymetli Maden ve Petrol Aramaları İle Ulusal Güvenlik Harcamaları ve Yatırımlarda İstisna • Taşımacılık İstisnası, • Diplomatik İstisna, • İthalat İstisnası, • Sosyal ve Askerî Amaçlı İstisnalarla Diğer İstisnalar, • Özelleştirmeye Yönelik İstisna, • Teknoloji Geliştirme Bölgelerinde İstisna • Millî Eğitim Bakanlığına Yönelik İstisnadır

ÖİV: Verginin Mükellefi: Verginin mükellefi telekomünikasyon hizmetlerini sunan işletmecilerdir.

Matrah ve Oranı: Verginin matrahı, katma değer vergisi matrahını oluşturan unsurlardan teşekkül eder. Bir aya ait özel iletişim vergisi, izleyen ayın on beşinci günü akşamına kadar beyan edilerek aynı süre içinde ödenir. Özel iletişim vergisi, düzenlenecek faturalarda ayrıca gösterilir. Bu vergi, katma değer vergisi matrahına dâhil edilmez, gelir ve kurumlar vergisi uygulamasında gider kaydedilmez ve hiçbir vergiden mahsup edilmez. Bakanlar Kurulu, bu şekilde tespit edilen tutarı % 50'sine kadar artırmaya veya yarısına kadar indirmeye yetkilidir

Türk vergi hukuku sisteminde yer alan vergi kabahatleri ve suçlarına ilişkin sınıflandırma aşağıdaki gibidir;

Vergi Kabahatleri: Vergi Zıyaı (Kaybı) Fiili, Usulsüzlük Fiilleri (I. Derece Usulsüzlükler, II. Derece Usulsüzlükler), Özel Usulsüzlükler,

Vergi Suçları: Kaçakçılık Suçları, Vergi Mahremiyetini İhlal Suçu, Mükelleflerin Özel İşlerini Yapma Suçu, Ekim Sayım Beyanı Denetlememe Suçu, Haysiyet ve Şeref Tecavüz Suçu.

Sınav öncesinde son tekrar için hazırladığımız bu Gümüş Not;

Altın Notlar ve Altın Sorular'dan hazırlık yapan öğrencilerimizin anlayacağı şekilde kısaltılarak hazırlanmıştır.

www.akademiaof.com

Özel Usulsüzlük Cezaları • Verilmesi ve alınması icap eden fatura, gider pusulası, müstahsil makbuzu ile serbest meslek makbuzlarının verilmemesi, alınmaması veya düzenlenen bu belgelerde gerçek meblağdan farklı meblağlara yer verilmesi hâlinde; bu belgeleri düzenlemek ve almak zorunda olanların her birine, her bir belge için kanunda gösterilen tutardan aşağı olmamak üzere bu belgelere yazılması gereken meblağın veya meblağ farkının % 10'u nispetinde özel usulsüzlük cezası kesilir. Bir takvim yılı içinde her bir belge nevine ilişkin olarak tespit olunan yukarıda yazılı özel usulsüzlükler için kesilecek cezanın toplamı kanunda gösterilen tutarı geçemez.

- Perakende satış fişi, ödeme kaydedici cihazla verilen fiş, giriş ve yolcu taşıma bileti, sevk irsaliyesi, taşıma irsaliyesi, yolcu listesi, günlük müşteri listesi ile Maliye Bakanlığınca düzenlenme zorunluluğu getirilen belgelerin düzenlenmediğinin, kullanılmadığının, bulundurulmadığının, düzenlenen belgelerin aslı ile örneğinde farklı meblağlara yer verildiğinin veya gerçeğe aykırı olarak düzenlendiğinin tespiti hâlinde, her bir belge için kanunda gösterilen tutarda özel usulsüzlük cezası kesilir. Ancak, her bir belge nevine ilişkin olarak kesilecek özel usulsüzlük cezasının toplamı her bir tespit için kanunda gösterilen tutarı, bir takvim yılı içinde aşamaz.
- Tüketicilerin fatura, gider pusulası, müstahsil makbuzu, serbest meslek makbuzu, perakende satış fişi, ödeme kaydedici cihaz fişi ve giriş ve yolcu taşıma biletlerini almadıklarının tespit edilmesi hâlinde kanunen belirtilen cezanın beşte biri kadar özel usulsüzlük cezası kesilir

Kaçakçılık: Defter, kayıt ve belgeleri tahrif edenler veya gizleyenler veya muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge düzenleyenler veya bu belgeleri kullananlar, hakkında on sekiz aydan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. Varlığı noter tasdik kayıtları veya sair suretlerle sabit olduğu hâlde, inceleme sırasında vergi incelemesine yetkili kimselere defter ve belgelerin ibraz edilmemesi, bu fıkra hükmünün uygulanmasında **gizleme** olarak kabul edilir. Gerçek bir muamele veya duruma dayanmakla birlikte bu muamele veya durumu mahiyet veya miktar itibarıyla gerçeğe aykırı şekilde yansıtan belge ise muhteviyatı itibarıyla **yanıltıcı belgedir**.

Vergi mahremiyetinin ihlali: Aşağıda yazılı kimseler, görevleri dolayısıyla, mükellefin ve mükellefle ilgili kimselerin şahıslarına, muamele ve hesap durumlarına, işlerine, işletmelerine, servetlerine veya mesleklerine müteallik olmak üzere öğrendikleri sırları veya gizli kalması gereken diğer hususları ifşa edemezler (açığa vuramazlar) ve kendilerinin veya üçüncü şahısların nefine (çıkarına, kârına) kullanamazlar; • Vergi muameleleri ve incelemeleri ile uğraşan memurlar, • Vergi mahkemeleri, bölge idare mahkemeleri ve Danıştay'da görevli olanlar, • Vergi kanunlarına göre kurulan komisyonlara iştirak edenler, • Vergi işlerinde kullanılan bilirkişiler

İdari Yargıda Açılan Davalar: İdari dava türleri *iptal davaları, tam yargı davaları ve idari sözleşmelerden doğan davalardır*.

İptal davası; idari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan davalardır.

Tam yargı davası, idari eylem ve işlemler neticesinde kişisel hakları doğrudan doğruya ihlal edilmiş olan kişilerin uğradıkları zararın giderilmesine istemiyle idari yargıda açtıkları davalardır. İptal davası ile idari işlemin (vergilendirme işleminin) iptali (ortadan kaldırılması) istenirken tam yargı davalarında ise idari işlemin iptali yanında bu işlem yüzünden uğranılan zararın tazmini de istenir.

İdari sözleşmelerden doğan davalar; tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalardır.

Dava Açmaya Yetkili Olanlar: mükellefler ve kendisine ceza kesilenler, tarh edilen vergiler ve kesilen cezalara karşı vergi mahkemelerine dava açabilmektedirler. Ayrıca vergi dairesi tadilat ve tahsil komisyonları tarafından tahmin ve takdir olunan matraha karşı vergi mahkemelerinde dava açılabilir.

Vergi Usul Kanunu'nda yer alan 377. maddeye göre; • Vergi dairesi, tadilat ve takdir komisyonlarınca tahmin ve takdir olunan matrahlar karşı vergi mahkemesinde dava açabilir. • Belediyeler, tadilat ve takdir komisyonları tarafından tahmin ve takdir edilen matrahlar karşı dava açabilir. • Ticaret Odaları, Maliye ve Bayındırlık Bakanlıklarınca tespit edilen bina metrekare inşaat maliyet bedellerine karşı dava açabilir. • Mahalle ve Köy Muhtarlıkları, takdir komisyonları tarafından tespit edilen arsa ve arazi birim değerine karşı dava açabilir.

Sınav öncesinde son tekrar için hazırladığımız bu Gümüş Not;

Altın Notlar ve Altın Sorular'dan hazırlık yapan öğrencilerimizin anlayacağı şekilde kısaltılarak hazırlanmıştır.

www.akademiaof.com